

אני ואתה והמילחמה הבאה

הטירוף הפאטאלי

אל-סאדאת: הוא לא רימה

יש מצב חדש. יש אופציות חדשות. יש ממשלה חדשה. זהו הזמן להתלהבות של יוזמת-שלום. לעבודה מחשבתית קדחתנית, לבידור תוכניות חדשות. והנה, במקום כל אלה, כא הפאטאליזם האלגנטי, העייף, המרוצה-מעצמו. אתה ואני והמילחמה הבאה.

יש עוד צד לבעייה, הנשכח תמיד. ייתכן שזהו הצד המסוכן ביותר, לטווח ארוך. הצד הכלכלי. הציבור נאנק תחת עול האינפלציה, המיסים העולים, הערך הירוד של השכר. משושים, אין דמונו של הישראלי המצוי מסוג לתפוס שקוים קשר בלתי-אמצעי בין הפרטן הכלכלי האובד את המדינה (ואת הכנסתו), ובין המצב הביטחוני.

התקדמות מהירה לקראת הסדר-שלום נושא בחובו את האפשרות להגבלה הדידית ומוסכמת של החימוש, בעוד מועד. מי שנושט אפשרות זו, ומקבל את המילחמה-הבלתי-נמנעת, נמנעת! כגזירה משמיים, צריך להכשיר את המדינה למילחמה זו.

בשנה הנוכחית מגיע תקציב-הביטחון לסכום אסטרונומי. אם מחלקים סכום זה בין מישפחות ישראל, מסתבר שכל מישפחה נושאת בעול ביטחוני של כ-1500 (אלף חמש מאות) לירות לחודש. שימעות פרס הזמין עכשיו מטוסים שכל אחד מהם עולה 30 מיליון דולאר — מחיר הדידות לא לך זוגות צעירים!

אם טיג אחד, העוזה כמה אלפי לירות, יפגע במטוס כזה — יפלו 130 מיליון לירות מן השמיים ויאבדו, גם אם הטייפים יונצלו.

והי רק החלה. בשביל המילחמה הבאה דרוש צבא טכנולוגי חדש, צבא שיהיה בעיקרו צבא-קבע מיקצועי. הוא יהיה זקוק לנשק טכנולוגי שמחירו עצום, בכל החילות.

מבחינה כלכלית, ומבחינת מוחיה-האדם הי מעולה, צבא כזה ירדד את המדינה.

איני מדבר על שנת 2000, או על שנת 1985. אני מדבר על השנה הבאה, ועל זו שתבוא אחריה. אתה ואני והמילחמה הבאה.

חיר הפאטאליזם המילחמתי הוא נורא. מכל סוגי הטירוף שירדו על המדינה הזאת עד כה, זהו הטירוף היקר והמסוכן ביותר. אין מידחמה בלתי-נמנעת. אבן הטירוף הזה עולה להפכה לבלתי-נמנעת.

אסור לו לשאוף או להסכים לדחיית השלב הבא של המשא-והמתן. היה עליו לפתח מיד — כבר למחרת הפרדת-הכוחות — יוזמה חדשה כלפי העולם הערבי, לזרוק לחלל רעיונות חדשים, לשמור על הדינאמיות, לטפח את האווירה החדשה שהחלה מסתמנת במצריים ובמקומות אחרים.

אסור היה להעמיד פנים כאילו התעייפנו מהפרדת-הכוחות עד כדי כך, שעלינו לגוה חודשים אחדים. במרחב שלנו — חודשים אחדים הם נצח קטן. תוך חודשים אחדים עלולה האווירה להשתנות, ודברים שהחלו זזים עלולים לקפוא מחדש. האינטרס הלאומי העליון שלנו מצווה — לרוץ קדימה, לדחוף, לדרבן.

ממשלת רבין לא היתה מסוגלת לכך. יש לקבוע זאת בפה מלא. אסור לרחם עליה בשל חולשתה. הרחמים עלולים להשחית אותה כליל.

אם לא נצא מן הקיפאון החדש בעוד מועד, אכן תהיה המילחמה הבאה בלתי-נמנעת.

יש עוד סיבה המצדיקה, כביכול, את הסיוט של המילחמה הבלתי-נמנעת. הטרור הפלסטיני גובר.

אין לנו תשובה צבאית לטרור. לא תיתכן כלל תשובה צבאית מלאה. לא תיתכן הגנה מלאה בפני צעירים המוכנים למות, והניוונים מתחושת הייאוש של אימה החוששת שמה יקום הסדר על קיברת.

בהעדר תשובה, פורחות התוכניות ההרי פתקניות. אולי נכבוש את דרום לבנון? אולי נפתח במדיחמה מונעת, וניצור שטח-מחוזות בין כסיסו הפיראטוני ויישובינו?

המצב בצפון עלול להביא למילחמה. ההפצצות שלנו בלבנון עלולות להגדיש את הסאה, ולהביא ללבנון סוללות של טילי נ"מ (כשם שההפצצות שלנו בעומק מצריים הביאו את סוללות הטאס לשם). לבנון עלולה לקבל בסופו של דבר חיל-מיסלוח מצרי. היא עלולה ליהפך לשדה קרב, והמילחמה עלולה להתלקח לאורך כל החזיתות. כל זה אפשרי בהחלט — ואפילו בימים הקרובים. אבן אין זה בלתי-נמנע. זה תלוי בנו.

זה יהיה בלתי-נמנע רק אם איננו מסוגלים לספל בטרור בצורה האתה והיחידה שהיא יעילה — הטיפול הפוליטי. אם איננו מסוגלים לפנות אל העם הפלסטיני, לפתוח במשא-ומתן עם חלקו המתונים, ליצור מציאות חדשה בעימות הישראלי-פלסטיני, לעודד את היסודות האחרים ולבודד את היסודות הקיצוניים. מדוע איננו מסוגלים לכך?

מפני שממשלת רבין סגרה בפני עצמה, כבר בצעדה הראשון, את האופציה הפלסטינית. ומפני שיצחק רבין חזר שוב ושוב שאין מקום למדינה פלסטינית, בשום צורה ובשום מחיר. בקיצור: מפני שהממשלה החדשה קיבלה, ללא עידעור וללא ניסיון של מחשבה חדשה, את הצוואה הפוליטית המטומטמת של גולדה מאיר. על כך ראוייה ממשלת רבין לגינוי החריף ביותר.

אם תפרוץ מילחמה חדשה בגלל הבעייה הפלסטינית (כפי שפרצה מילחמת ששת-הימים, על רקע דומה מאוד, ולא מעט בגלל הכרעות יצחק רבין) — תיוקף האחריות ההיסטורית על חשבון מחול-המחדלים הזה.

המידחמה הבאה לא תהיה מילחמת ששת-הימים. במילחמה הבאה ייהרגו אלפים, ואולי רבבות. יופעלו בה מערכות-נשק חדשות. טמונות בה סכנות חדשות. במילחמה הבאה עלולה להיווצר מציאות מדינית חדשה. ברית-המועצות עלולה לחזור למרחב במלוא עוצמתה, ובידה נשק שאיננו חולמים עליו עדיין. עזרת ארצות-הברית שוב אינה מובטחת לנו אוטומטית. אמריקה פתחה לעצמה אופציה חדשה. מי שמדבר על "המידחמה הבאה" בלא איכפתיות פאטאליסטית, הוא מטורף מסוכן — בייחוד אם הוא נראה נורמלי בהחלט. פאטאליזם אופנתי זה מונע מן הציבור להודיע ולטלטל את הממשלה הזאת, כדי שתתמודד עם אחריותה ההיסטורית.

הוא מונע את יצירת האווירה הדרושה כדי להכשיר את הלבבות, בציבור ובממשלה, למיתקפת-שלום גדולה כפולה — כלפי מצריים וכלפי העם הפלסטיני.

ירוקה חדש ירד על המדינה. יושבים להם אנשים טובים במסיבה, ומדברים בקול שקט ותרבותי על המילחמה הבאה. לא בפחד, לא בועם, אלא בפאטאליזם אלגנטי, בפסימיות עדי.

לא כעל מילחמה העלולה לפרוץ, חלילה, אם יתגלגלו הדברים בצורה מסוימת. לא כעל אסון שיש למנוע אותו, המחייב אותנו לנקוט יוזמה דחופה. אלא כעל תופעת-טבע בלתי-נמנעת, שאינה תלויה באדם — כמו שיטפון, או רעשי אדמה.

זוהי האופנה האחרונה. עומדת לפרוץ מילחמה. בעוד כמה חודשים, או בעוד שנה-שנתיים.

ככה זה. אין מה לעשות. נגזר עלינו. אז הבח נכדה את הימים שנותרו לנו. אני ואתה והמילחמה הבאה.

אני יודע מי או מה גרם לאופנה נואלת זו. האם יש איזה מוסד נסתר, המפיץ את הגירסה הזאת מסיבה כלשהיא — כדי להפיח רוח חדשה בצה"ל, או כדי לשכנע אותנו כי הנמיר את רמת-מחייטנו, או שתם מתוך רועי לב מעוות?

שמה זוהי תגובה אינסטינקטיבית של אנשים אשר חלמו כי הפרדת-הכוחות תביא אוטומטית להתגשמות ה-חזון המשיחי הקרוי אצלנו "השלום המיוחל"? אולי גורמים לכך ריגשי הוועה והפלצות לנוכח ה-מעגל הסרי-התחולת של טרור וטרור-נגדי?

אני יודע. אני יודע רק זאת: זוהי אופנה פרוורסית. המילחמה אינה בלתי-נמנעת. אפשר למנוע אותה. צריכים למנוע אותה. אנחנו צריכים למנוע אותה.

הצדקת הסיוט של "המילחמה הבלתי-נמנעת" מביאים שני גורמים: הקשחת עמדתן של מדינות-ערב, והתגברות הטרור הפלסטיני. אף אחת מושתי הסיבות אינה צריכה לגי רום למדיחמה.

הסיפור על "ההקשחה" של עמדת מצריים ו/או סוריה ו/או ירדן פשוט אינו נכון. אין שום הקשחה כזאת. היא קיימת רק בדמונו של מי שניסה לרמות את עצמו.

כדי להמתיק את גולת הנסיגה, במיסגרת הפרדת-הכוחות, סיפרו לנו סיפורי-בדים על תקופה ארוכה של רגיעה שתבוא, מעין שלום בוזל. רמזו לנו בקריצת-עין, שאם ניסוג כמה קילומטרים, ישכחו המצרים את שאר השטחים המחוזקים בדינו. נוכל למשוך את העניין הרבה זמן, וכך להימנע מן המשברים הפנימיים והחיצוניים הכרוכים בנסיגה נוספת. עכשיו מסתבר שאין זה כך. והיקיצה היא בלתי-נמנעת.

אבל מי שלא הרדים את עצמו, ידע כי כל הגירסה הזו היתה חסרת-שחר מלכתחילה. אנוואר אל-סאדאת ועמיתיו לא העלימו אף לרגע אחד שגישתם לא השתנתה, ושם מתכוונים ל"שלום צודק ובר-קיימא" המבוסס על החזרת השטחים ועל פיתרון הבעייה הפלסטינית. מבחינה זו, שום דבר לא השתנה. מי שרימה את עצמו, אל יטען שסאדאת הוא הרמאי. יהיו מיגנעויות של סאדאת כאשר יהיו — הוא מצטיין לפחות באמירת-אמת, בצורה הנדירה בין מנהיגינו שלנו.

הפרדת-הכוחות לא תביא להתקדמות נוספת בדרך לשלום — תפרוץ מילחמה. זה היה ברור מראש. זה ברור גם כתחתיב אמריקאי, מי שקיבל את הפרדת-הכוחות רק כחתיב אמריקאי, וקיווה שלאחר-מכן יחזור הסטאטסקו-של לא-מילחמה ולא-שלום — אשם באיולת. העלולה להביא למילחמה. אך מי שראא בחפרדת-הכוחות צעד רא-שון, התחזה שיש תנופה חדשה למען השלום — יכול עכשיו ליצור מציאות חדשה. אסור לו לחכות עד שמר קיסניג'ר יתפנה שוב ל-עניינינו — אם בכלל.